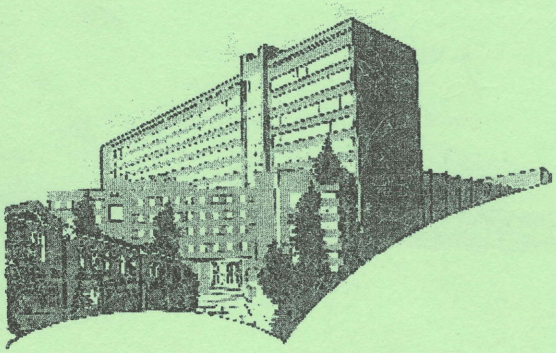
Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Педагогічний факультет

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

до атестації здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр»
зі спеціальності 013 Початкова освіта
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Денна, заочна форма навчання

Херсон - 2019

УДК 378.22(072)

М 34.

Методичні матеріали до атестації здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 013 Початкова освіта галузі знань 01 Освіта/Педагогіка денної та заочної форми навчання (видання 2-ге виправлене та доповнене) / За заг. ред. Петухової Л.Є., Воропай Н.А. – Херсон: ТОВ «Борисфен-про». – 91 с.

Укладачі: Андрієвський Б.М., Борисенко Н.М., Валуєва І.В. , Воропай Н.А., Гриценко І.В., Денисенко В.В., Кабельникова Н.В., Казаннікова О.В., Нагрибельна І.А., Петухова Л.Є., Раєвська І.М., Саган О.В., Сидоренко Н.І.

Полякова Г.М. – кандидат педагогічних наук, доцент, керівник навчально-методичного відділу ХДУ

Голобородько Є.П. – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та психології Комунального вищого навчального закладу «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради.

Розглянуто на засіданні науково-методичної ради педагогічного факультету (протокол № 1 від 30 вересня 2019 року).

Схвалено науково-методичною радою Херсонського державного університету (протокол № 1 від 16 листопада 2019 року).

Рекомендовано до друку вченою радою Херсонського державного університету (протокол № 5 від 25 листопада 2019 року).

ISBN 978-617-7794-00-3

ЗМІСТ

ВСТУП 5
РОЗДІЛ 1. ПОЯСНЮВАЛЬНІ ЗАПИСКИ ТА ЗРАЗКИ ОРІЄНТОВНИХ ВІДПОВІДЕЙ 11
І блок-модуль «Педагогіка і психологія вищої школи» 11
Педагогіка вищої школи (д.п.н., проф. Андрієвський Б.М.) 11
Психологія вищої школи (к.психол.н., доц. Казаннікова О.В.) 11
ІІ блок-модуль «Методики викладання педагогіки у ЗВО» 17
Методика викладання дидактики (к.п.н., доц. Гриценко І.В.) 17
Методика викладання теорії виховання у ЗВО (к.п.н., доц. Денисенко В.В.) 20
Методика викладання історії педагогіки у ЗВО (д.п.н., проф. Петухова Л.Є.) 26
ІІІ блок-модуль «Технології навчання дисциплін початкової школи» 31
Технології навчання освітньої галузі «Мови і літератури» в початковій школі (д.п.н., проф. Нагрибельна І.А., к.п.н. доц. Сугейко Л.Г.) 31
Технології навчання освітньої галузі «Математика» в початковій школі (к.п.н., доц. Раєвська І.М.) 36
Технології навчання освітніх галузей «Природознавство», «Суспільствознавство» в початковій школі (к.п.н., доц. Борисенко Н.М.) 40
IV блок-модуль «Дисципліни спеціалізацій» 46
Англійська мова з методикою навчання (к.ф.н., доц. Покорна Л.М., к.ф.н., доц. Валуєва І.В.) 46
Логопедія з історією логопедії (к.п.н., доц. Кабельникова Н.В.) 52
Дитяча практична психологія (к.психол.н., доц. Казаннікова О.В.) 58
Основи інформатики з методикою навчання в початкових класах (к.п.н., доц. Саган О.В.) 62
Українознавство з методикою навчання (к.ф.н., доц. Сидоренко Н.І.) 67
РОЗДІЛ 2. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ 72
І блок-модуль «Педагогіка і психологія вищої школи» 72
Педагогіка вищої школи (1.1-1.20) 72
Психологія вищої школи (1.21-1.35) 72
ІІ блок-модуль «Методики викладання педагогіки у ЗВО»» 73
Методика викладання дидактики у ЗВО (2.1-2.20) 73
Методика викладання теорії виховання у ЗВО (2.21-2.40) 74

Методика викладання історії педагогіки у ЗВО (2.41-2.60) 75
ІІІ блок-модуль «Технології навчання дисциплін початкової школи» 77
Технології навчання освітньої галузі «Мови і літератури» в початковій школі (3.1-3.30) 77
Технології навчання освітньої галузі «Математика» в початковій школі (3.31-3.70) 78
Технології навчання освітніх галузей «Природознавство», «Суспільствознавство» в початковій школі (3.71-3.104) 80
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ АТЕСТАЦІЇ ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯМИ 83
Спеціалізація: англійська мова (4.1.-4.51) 83
Спеціалізація: логопедія (5.1.-5.50) 85
Спеціалізація: дитяча психологія (6.1.-6.50) 88
Спеціалізація: основи інформатики (7.1.-7.50) 90
Спеціалізація: українознавство (8.1.-8.50) 92

Спеціалізація: українознавство

Українознавство з методикою навчання

к.ф.н., доц.
Н.І. Сидоренко

Пояснювальна записка

Поєднання теоретичних знань із практичними навичками, активне, творче навчання - важливі методичні проблеми університетської освіти. Студенти повинні стати активними учасниками освітнього процесу, вміти самостійно знаходити оптимальні шляхи й засоби вирішення поставлених перед ними завдань, самоорганізувати надбання тих знань, умінь та навичок, що допоможуть у майбутній практичній діяльності. Екзамен з курсу «Українознавство з методикою навчання» є засобом перевірки теоретичної та методичної підготовки студента до впровадження інноваційних підходів реалізації українознавчої освіти.

Мета навчальної дисципліни: формування методичної компетентності майбутніх учителів українознавства, підготовка майбутнього фахівця до реалізації завдань громадянського виховання відповідно до Державного стандарту, формування його соціальної та громадянської компетентностей, формування світоглядної культури через знання про українознавство як цілісну систему наукових інтегративних знань про Україну й світове українство як цілісність.

Завдання дисципліни:

методичні: знати способи організації та проведення освітньої роботи з курсу «Українознавство з методикою навчання», сформувати у студентів систему знань, умінь та навичок викладання українознавства у школі; здатності і готовності майбутніх фахівців до освітньої роботи; оволодіти педагогічними формами освітньої взаємодії з учнями, навчитися творчо застосовувати знання у практичній діяльності,

пізнавальні: розкрити феномен України, дати змогу студентам осягнути глибину власної етнічної історії, зрозуміти неповторність своєї культури, усвідомити велич рідного народу, його місце у світовій спільності; вивчення вікових та індивідуальних особливостей молоді і врахування їх в організації роботи; ознайомлення студентів з основами компетентністного підходу до підготовки вчителя початкової школи,

практичні: навчитися планувати, організовувати і аналізувати різноманітні види навчальних занять, використовувати найбільш ефективні методи навчання, виховання і розвитку учнів; набути

початкового досвіду ведення дослідної роботи, спонукати майбутніх учителів до педагогічної творчості; ознайомити студентів із особливостями професійної майстерності та педагогічної техніки вчителя українознавства.

Очікувані результати навчання.

Студенти повинні **знати:**

Основні теоретичні положення курсу; зміст, структуру, та педагогічні функції шкільного українознавства; історію розвитку української нації, усвідомлення місця українців серед народів і культур світу, зв'язки ментальності української людини з іншими соціокультурними чинниками; навчально-методичне забезпечення викладання шкільного українознавства; методи та методичні прийоми навчання українознавства; типи і структуру уроків з українознавства, методику їх проведення; особливості організації позаурочної та позашкільної роботи з українознавства; критерії оцінювання навчальних досягнень учнів; методи та прийоми роботи майстрів педагогічної праці та шляхи впровадження їх ідей у практику.

Студенти повинні **вміти:**

Визначати основні напрями розвитку українознавства, витоки української нації та її місце у загальнолюдських процесах; характеризувати матеріальну та духовну культуру українського народу; аналізувати науково-методичну літературу з проблематики курсу; корегувати навчальну програму з українознавства згідно педагогічних вимог; використовувати елементи українознавства у змісті навчальних дисциплін початкової школи; застосовувати оптимальні методи та прийоми навчання у процесі навчання; впроваджувати ефективні технології навчання; методично правильно планувати і проводити урочні й позаурочні заняття з українознавства; розвивати в учнів пізнавальний інтерес до українознавства як галузі гуманітарних наук, яка дає знання про особливості духовної і матеріальної культури нації.

Список рекомендованих джерел

Основна література:

1. Козлов А.С., Ковпік С. О. Методика викладання українознавства в школі: Навч.посібник для студентів ВНЗ.- К.: Твім інтер, 2010.-115 с.

2. Кононенко П. Українознавство: Підручник для вищих навчальних закладів. – К.: Міленіум, 2006. – 872 с.

3. Лозко Г. Українське народознавство. – Харків, 2005. – 472с.

4. Пірен М.І. Етнополітика в Україні: соціально-психологічний аналіз: Навч.посібник.- К.: Університет «Україна», 2007.- 408 с.

5. Програма з українознавства для І-ХІІ класів середньої загальноосвітньої школи. – К.: Міленіум. 2004. – 180с.

Додаткова література:

1. Українська етнологія: Навч.посіб. /За ред. В.Борисенко.-К.: Либідь, 2007.-400 с.

2. Возняк Т. Украдена Україна. До формування української політичної нації. – Незалежний культурологічний часопис «Ї». – 2001. - № 22.

3. Висоцький О.Ю. Історія української культури: Навчальний посібник. — Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. – 130 с.

4. Занік Я. М. Типи, поняття та класифікація еліт в історичному контексті // Вісник Східноукраїнськогонаціонального університету імені Володимира Даля. – 2008. – № 11(129). – С. 101 – 105.

Інтернет-ресурси:

1. Науково- дослідний інститут українознавства http://nndiuvi.org.ua/

2. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича http://www.inst-ukr.lviv.ua/

3. Офіційний сайт міністерства освіти і науки України http://mon.gov.ua/

4. Офіційний сайт міністерства культури України http://mincult.kmu.gov.ua/

5. Українська платформа для твоєї творчості http://www.uamodna.com/

План-схема побудови відповіді

1. Визначення поняття чи явища, про яке йдеться у питанні (при потребі пояснення терміну).

2. З'ясування та обґрунтування ключових положень питання (якщо треба вказати різні точки зору на аналізовану проблему).

3. Підтвердження основних положень відповіді конкретними прикладами.

4. Стислий підсумок (резюме).

Зразок орієнтовної відповіді

Питання: *Завдання, зміст і структура навчального курсу «Українознавство».*

Предметом українознавчих досліджень є феномен українства, закономірності, досвід і уроки його етно-, націє-, державотворення,

матеріального й духовного життя, формування і розвитку етнічної території (України).

Філософсько-гуманістичними основами українознавства є визнання: 1) світ - єдиний, цілісний, повний лише у своїй різноманітності, в тому числі людей (народів), що складають вселюдство; 2) кожна людина, нація, мова, культура має природне, рівне право на життя й повну самореалізацію; 3) тільки у взаємодії з іншими людьми кожна людина, кожен народ, його мова, культура можуть виявити всю повноту своєї індивідуально-вселюдської сутності; 4) посягання на природне право кожної людини, нації, мови, культури, на їхню самобутність і волю є злочином перед людством; 5) шляхом до повної реалізації сутності, покликання людини і людства є пізнання як синтез самопізнання і самотворчості.

Українознавство - шлях до самопізнання й самотворення українства, здійснення ним своєї історичної місії. Воно органічно поєднує (синтезує) процеси пізнання, виховання й навчання, народної та академічної педагогіки, вітчизняного і зарубіжного досвіду, органічно переростає в українолюбство та українотворення.

Завдання курсу на основі наукової джерельної бази, всебічного, системного вивчення й висвітлення генезису України й українства, самого українознавства як наукової системи: а) виявити шляхи, джерела, досвід поколінь та історичні уроки від роду, етнонації, української природи, мови, держави, культури, людини; б) тим самим сприяти аналізові тенденцій, закономірностей, причин та наслідків розвитку й проблем сучасності; в) формувати питомі риси громадян; г) готувати покоління до самостійного життєвого вибору шляху та перспектив майбутнього, пізнання й самопізнання, творення й самотворення особистості, схильної і спроможної бути в гармонії з іншими людьми, з довкіллям, з власним "Я" (внутрішнім світом) і поєднувати особисті інтереси з громадськими, національно-державними та загальнолюдськими; ґ) сприяти виробленню високих суспільних, державних, гуманістичних, духовно-культурних ідеалів, визначенню морально-етичних та естетичних критеріїв і принципів життєдіяльності людей мудрого серця та гуманного розуму (інтелекту), патріотів-професіоналів світового рівня, творців засад громадянського суспільства в національній державі.

Методологічні засади українознавства визначаються його принципами: системності, історизму, науковості та інтегративності знань; методами: аналізу й синтезу; поєднання вітчизняного й зарубіжного досвіду; індукції і дедукції; єдності професіоналізму й

патріотизму, знання і любові; постійного співвіднесення матеріалів (досвіду) різних концентрів українознавства. Фундаментом українознавства є цілісна система знань археології та етнології, фольклористики і лінгвістики, антропології й демографії, людино-, суспільство- й природознавства, релігієзнавства, історії, філософії, культурології, правознавства та ін. наук.

Українознавство включає в себе крає-, країно-, природо-, суспільство-, людино-, народознавство, але не як окремі предмети, а як елементи універсальної цілісності.

Універсальна цілісність "України" й "українства" розкривається й осягається шляхом взаємопов'язаного еволюційно-синхронного й діахронного розгляду концентрів: Україна - етнос; Україна - природа, екологія; Україна - мова; Україна - нація, держава; Україна - культура (матеріальна, гуманітарно-духовна: релігія, філософія, мистецтво, освіта, наука, право, валеологія, військо); Україна в міжнародних відносинах; Україна -ментальність, доля; Україна - історична місія. І в силу цього українознавство постає як цілісна система самопізнання, виховання й навчання, єдності знання, любові і творення.

7.46. Програмні вимоги щодо формування технологічних умінь дітей молодшого шкільного віку.
7.47. Програмні вимоги щодо формування телекомунікаційних умінь дітей молодшого шкільного віку.
7.48. Програмні вимоги щодо формування алгоритмічних та логічних умінь дітей молодшого шкільного віку.
7.49. Етапи розвитку інформатики як навчальної дисципліни в загальноосвітній школі.
7.50. Характеристика умов навчання інформатики в початкових класах.

Спеціалізація: українознавство

Українознавство з методикою навчання (8.1-8.50)

8.1. Відродження духовності в сучасному українському суспільстві.
8.2. Гіпотези походження українського народу.
8.3. Етапи розвитку українознавства.
8.4. Етнічна територія та етнографічне районування України.
8.5. Етнопсихологія українського народу.
8.6. Завдання, зміст і структура навчального курсу «Українознавство».
8.7. Зміст і завдання курсу "Методика викладання українознавства".
8.8. Зміст, структура та педагогічні функції шкільного українознавства.
8.9. Інноваційні форми і методи на уроках українознавства в початковій школі.
8.10. Інститут президентства в Україні.
8.11. Кабінет українознавства.
8.12. Календарно-побутова обрядовість українців.
8.13. Концентри українознавства.
8.14. Корінні народи, національні меншини та етнічні групи сучасної України.
8.15. Методи та методичні прийоми навчання українознавству у початкових класах.
8.16. Методичні аспекти професійної діяльності вчителя початкових класів на українознавчих засадах.
8.17. Міжпредметні зв'язки на уроках українознавства в початковій школі.
8.18. Місце України у світовому геополітичному просторі.
8.19. Мова як етнокультурна цілісність та універсальна система символів етнічного буття народу.
8.20. Навчально-методичне забезпечення викладання українознавства

у початковій школі.

8.21. Наочність та технічні засоби навчання на уроках українознавства.

8.22. Народна архітектура українців.

8.23. Народні знання українців.

8.24. Науковий потенціал незалежної України.

8.25. Національна свідомість і громадянська позиція особистості.

8.26. Основні принципи навчання українознавству у початкових класах.

8.27. Особливості формування українознавчих вмінь.

8.28. Позаурочна та позашкільна виховна робота з українознавства у початкових класах.

8.29. Походження назв «Україна» і «українці».

8.30. Природа та екологія в житті української людини.

8.31. Промисли та ремесла українського народу.

8.32. Релігія в житті українського народу.

8.33. Світоглядні уявлення та вірування українців.

8.34. Система перевірки й оцінювання знань, умінь і навичок учнів молодшого шкільного віку у процесі вивчення українознавства.

8.35. Система творчих робіт з українознавства у початкових класах.

8.36. Сімейний та громадський побут українців.

8.37. Специфіка вивчення українознавства у початковій школі.

8.38. Сучасна українська еліта та її роль у державотворчих процесах України.

8.39. Сучасне студентство у процесі формування національної еліти.

8.40. Сучасний стан української культури.

8.41. Україна в системі міжнародних відносин.

8.42. Україна в умовах незалежності.

8.43. Українознавство в навчально-виховному процесі.

8.44. Українознавство як система інтегративних знань проУкраїну і світове українство.

8.45. Українська діаспора: шляхи збереження національної ідентичності.

8.46. Українська національна ідея – суспільний феномен.

8.47. Українська нація та держава.

8.48. Українське національне вбрання.

8.49. Урок українознавства в початковій школі.

8.50. Факультативні заняття з українознавства у початкових класах.